

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩ: ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩ: ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥ ΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΤΙΣΕΩΣ
ΚΥΡΙΟΥ ΚΑΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΣΩΤΗΡΟΣ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ἐρωτάτοι ἀδελφοί Ἀρχιερεῖς καί τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Εἰσερχόμενοι σήμερον, εὐλογία Θεοῦ, εἰς τό νέον ἐκκλησιαστικόν ἔτος, τιμῶμεν κατά τήν ἑορτήν ταύτην τῆς Ἰνδίκτου τήν «Ἡμέραν προστασίας τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος» καί ἀναπέμπομεν δοξολογικάς καί εὐχαριστηρίους εὐχάς πρός τόν Κτίστην τῶν ἀπάντων διά τό «μέγα δῶρον τῆς δημιουργίας».

Διακηρύσσομεν καί πάλιν γεγονυῖα τῇ φωνῇ, ὅτι ὁ σεβασμός πρός τήν κτίσιν καί ἡ διαρκῆς μέριμνα διά τήν προστασίαν της ἀνήκουν εἰς τόν πυρῆνα τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν ταυτότητος, ὡς ἓν ἐκ τῶν τιμαλφεστάτων στοιχείων της. Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει καί διδάσκει ὅτι αἰτία τῆς ἀλλοτριώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τήν «καλήν λίαν» δημιουργίαν καί τόν συνάνθρωπον εἶναι ἡ «Θεοῦ ἀλλοτριώσις». Ὑπενθυμίζει δέ εὐθαρσῶς ὅτι δέν ὑπάρχει αὐθεντική ἐλευθερία χωρίς τήν Ἀλήθειαν καί ἔξω ἀπό τήν Ἀλήθειαν, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχήν ἐλευθεροποιός δύναμις. «Γνώσεσθε τήν ἀλήθειαν, καί ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. η', 32).

Ἐπί τρεῖς καί πλέον δεκαετίας, ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία προβάλλει μετ' ἐμφάσεως καί δυναμισμοῦ, διά ποικίλων πρωτοβουλιῶν, τό οἰκοφιλικόν μήνυμα τῆς Ὁρθοδοξίας. Ἡ 1^η Σεπτεμβρίου 1989 θά σηματοδοτῆ καί θά συμβολίξῃ ἔσαεὶ τήν ἑναρξιν ἑνός εὐλογημένου κινήματος, τό ὁποῖον παρήγαγε καρπὸν πολύν, ἀνέδειξε τὰς πνευματικάς καί ἠθικάς ρίζας καί παραμέτρους τῆς καταστροφῆς τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, ἐκινητοποίησε πρόσωπα καί θεσμούς, ἐνέπνευσε τόν λοιπὸν χριστιανικόν κόσμον, ἔδειξε τήν ὁδὸν πρός ἀντιμετώπισιν τοῦ μεγάλου προβλήματος, ὁδὸν, ἡ ὁποία διαβαίνει διά μέσου, πρῶτον, τῆς κατανοήσεως τῆς συνδέσεως αὐτοῦ μέ τήν κρίσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καί τῆς ἀνάγκης ριζικῆς ἀλλαγῆς νοοτροπίας καί συμπεριφορᾶς ἀπέναντι εἰς τήν κτίσιν, καί, δεύτερον, διά τῆς κοινῆς καί πανανθρωπίνης δράσεως, δεδομένων τῶν παγκοσμίων διαστάσεων καί τῶν τραγικῶν ἐπιπτώσεων τοῦ οἰκολογικοῦ ὀλέθρου.

Πολύτιμον παρακαταθήκην διά τό μέλλον ἀποτελεῖ ἡ σημαντικὴ συγγραφικὴ παραγωγή εἰς τόν χῶρον τῆς θεολογικῆς οἰκολογίας, κεντρικὴν θέσιν εἰς τήν ὁποίαν κατέχουν αἱ μελέται τοῦ Ἐρωτάτου Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἰωάννου, Καθηγητοῦ καί Ἀκαδημαϊκοῦ. Ἀνεξάντλητον πηγὴν ἐμπνεύσεως θά ἀποτελοῦν καί αἱ εἰσηγήσεις εἰς τὰ ἑννέα ἐν πλῶ διεθνῇ οἰκολογικά Συμπόσια, εἰς τὰ ὁποία συμμετεῖχον ὀνομαστοὶ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες καί ἐκπρόσωποι τῆς πολιτικῆς, τοῦ πολιτισμοῦ καί τοῦ πνεύματος. Τὰ κείμενα αὐτά εἶναι ἰδιαίτερος χρήσιμα καί διά τήν

περιβαλλοντικήν αγωγήν, ή όποία διεκδικεί σημαντικόν ρόλον εις τήν σύγχρονον έκπαιδευσιν. Όρθως έχει λεχθῆ, ότι «στό μέλλον, μία παιδεία χωρίς οικολογικό προσανατολισμό θά είναι παρωδία παιδείας».

Ή άειφόρος ανάπτυξις είναι μονόδρομος. Αύτή, ή όποία διασφαλίζει τήν οικολογικήν ίσορροπίαν εις τό παρόν καί άποτελεϊ έγγύησιν διά τό μέλλον, έχει τούς όρους της: τήν οικολογικήν οίκονομίαν, τήν άλλαγήν εις τήν γεωργικήν καί τήν βιομηχανικήν παραγωγήν, εις τήν παραγωγήν καί τήν χρῆσιν τῆς ενεργείας, εις τάς μετακινήσεις καί τάς μεταφοράς άγαθών, νέα καταναλωτικά πρότυπα κ. ά. Δυστυχώς, συχνά αϊ καλάί προθέσεις, αϊ συμφωνίαί καί αϊ διακηρύξεις, παραμένουν άπλή θεωρία, «μεγάλα λόγια», χωρίς αντίκρουσμα εις τήν πράξιν, «άκάλυπτες έπιταγές», όπως έχει γραφῆ. Ή άνθρωπότης δέν συνετίζεται άπό τήν κλιματικήν άλλαγήν, τάς καταστροφικάς πυρκαϊάς, τούς καύσωνας, τά πλημμυρικά φαινόμενα, τήν ραγδαίαν μείωσιν τῆς βιοποικιλότητος, τήν μόλυνσιν τῆς άτμοσφαιρας καί τών θαλασσών, τήν άποψίλωσιν τών δασών καί τάς κοινωνικάς έπιπτώσεις τῆς περιβαλλοντικῆς κρίσεως, μέ πρώτην τήν μαζικήν μετανάστευσιν διά περιβαλλοντικούς λόγους. Έξακολουθεϊ νά τρέφη ψευδαισθήσεις περί τῆς έγγενούς ικανότητος τῆς φύσεως νά αὐτοπροστατεύεται καί νά ύπερβαίνει τά άνθρωπογενῆ τραύματα. Γνωρίζομεν, αλλά συνεχίζομεν νά δρῶμεν ως άπληροφόρητοι, νά άπωθῶμεν τήν αλήθειαν ότι, αναφορικώς πρός τήν σχέσηιν μέ τό φυσικόν περιβάλλον, ό σύγχρονος τεχνοκρατικός καί οίκονομοκεντρικός πολιτισμός μας δέν άποτελεϊ πρόοδον, έφ' όσον ή μεγαλυτέρα καταστροφή τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος συνετελέσθη εις τήν έποχήν μας, έποχήν κυριαρχίας τῆς έπιστήμης καί τῆς οίκονομίας. Ή κλιματική άλλαγή είναι μία μεγάλη καταστροφή, ή όποία προεκήθη άπό τήν άνθρωπίνην άνευθυνότητα καί τό άδιέξοδον πρότυπον όργανώσεως τῆς οίκονομικῆς ζωῆς. Έχομεν μέλλον, μόνον εάν κατανοήσωμεν ότι ή προστασία τῆς άκεραιότητος τῆς δημιουργίας όχι μόνον δέν άποτελεϊ έμπόδιον εις τήν οίκονομικήν ανάπτυξιν, αλλά είναι τό όχημα διά πραγματικήν πρόοδον.

Έφέτος, οί έορτασμοί τῆς Ήμέρας προστασίας τῆς κτίσεως συνηχοῦν μέ τήν κλαγγήν τών όπλων εις τήν Οὐκρανίαν, μέ τήν κραυγήν τών θυμάτων τῆς πολεμικῆς βίας, τούς βομβαρδισμούς τών πόλεων καί τών ύποδομῶν, τήν συνοδυνωμένην φύσιν καί τούς στεναγμούς τών προσφύγων. Κάθε πόλεμος είναι μία άνθρωπιστική καί οικολογική καταστροφή. Ή συνεχιζόμενη βία, έκτός άπό τάς χιλιάδας άνθρωπίνων ζωών, τάς όποίας καταστρέφει, καί τήν μόλυνσιν τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος, άναγκάζει κράτη καί λαούς νά έπιστρέψουν εις μή φιλικάς πρός τό περιβάλλον μορφάς έξασφαλίσεως ενεργειακῆς έπαρκείας. Τοιουτοτρόπως, ή άνθρωπότης εισέρχεται εις ένα νέον φαῦλον κύκλον καταστροφικῶν άδιεξόδων. Έπιβεβαιώνεται δέ τό λεχθέν, ότι ό homo sapiens καί σήμεραν εξακολουθεϊ νά συμπεριφέρεται εκ παραλλήλου ως homo demens, ως άσοφος καί παράφρων.

Αδελφοί εν Κυρίω καί τέκνα εὐλογημένα,

Διά τήν Έκκλησίαν, τά στοιχεΐα τοῦ κόσμου, κατά μίαν θεολογικωτάτην διατύπωσιν, «δέν είναι άπλῶς χρήματα, χρήσιμο υλικό για τίς άτομικές άνάγκες τοῦ άνθρώπου, αλλά πράγματα, δηλαδή πράξεις - πεπραγμένα ενός δημιουργοῦ

Προσώπου». Πάντα τά ἔργα Κυρίου εὐλογοῦν, ὑμνοῦν καί ὑπερυψοῦν Αὐτόν εἰς τοὺς αἰῶνας, οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν Του. Αὐτό τό μήνυμα ἐκφράζει ἡ μέριμνα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας διὰ τὴν προστασίαν τῆς δημιουργίας. Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι πρόγευσις ὅσων προσδοκῶμεν ὡς πραγματικότητα εἰς τὴν Βασιλείαν τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Καθ' ὁδὸν πρὸς τὰ Ἔσχατα, ἡ Ἁγία Ἐκκλησία προσφέρει εἰς τὸν κόσμον ὡς ὁδηγὸν τό Εὐαγγέλιον τῆς χάριτος καὶ τὴν ἀκλόνητον βεβαιότητα, ὅτι τό κακόν, ὑπὸ ὅλας του τὰς μορφάς, δέν ἔχει τὸν τελευταῖον λόγον εἰς τὴν ἱστορίαν.

Κατακλείοντες, εὐχόμεθα αἴσιον καὶ καρποτόκον τὸν νέον ἐκκλησιαστικὸν ἐνιαυτὸν, ἐπικαλούμενοι ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, πρεσβείαις τῆς Ἁγιοπρώτου Παναγίας τῆς Παμμακαρίστου, τὴν ζωήρυτον χάριν καὶ τό μέγα ἔλεος τοῦ ποιητοῦ καὶ λυτρωτοῦ τῆς κτίσεως ὅλης, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, Ὡ ἡ δόξα καὶ τό κράτος εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

βκβ' Σεπτεμβρίου α'
Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν
β.